

Skolverket

Dnr 2019:1947

Yttrande avseende förslag till allmänna råd med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram

Autism- och Aspergerförbundet överlämnar härmed sitt yttrande över rubricerade förslag. Vi arbetar för att skapa bättre levnadsvillkor för personer med autism. Vår vision är ett samhälle där alla kan delta, där personer med autism möts med respekt och har bra livskvalitet genom hela livet. Förbundet representerar omkring 18.500 medlemmar och bland dessa finns personer med egen funktionsnedsättning, närstående och personer som är professionellt verksamma inom området.

De allmänna råden syftar ju till att förtydliga lagstiftningen. Lagstiftningen i sig är bra men trots en skärpning av skrivningarna ser vi fortsatta problem med den praktiska tillämpningen på skolorna. Elevhälsans arbete är snarare reaktivt än främjande och förebyggande särskilt när det gäller att skapa en tillgänglig lärmiljö. Elever med autism har ofta sensoriska svårigheter som kräver anpassningar i den fysiska miljön. Av samma skäl kan man ha behov av ett mindre undervisningssammanhang och ett begränsat antal kontakter över dagen då funktionsnedsättningen också innebär begränsningar inom socialt samspel och social kommunikation. Det här är skäl till att många elever med autism har så kallad problematisk skolfrånvaro men även brister i utformningen av extra anpassningar och särskilt stöd är påfallande och påverkar vår elevgrupp negativt. Det bottenar i att det alltför sällan finns rätt kompetens om autism och därmed en förståelse av funktionsnedsättningens konsekvenser i ett skolsammanhang.

Vi ser fortsatt att skolor erbjuder en viss uppsättning av extra anpassningar/särskilt stöd som skolan behärskar och därmed inte utgår från det individuella behovet alternativt inte kartlägger det. Vi ser också att många lärare lämnas att själva göra extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen också i de fall när elever borde utredas för särskilt stöd. En del är inte medvetna om att extra anpassningar ska utformas tillsammans med specialpedagogisk kompetens. Grupperspektivet och helhetslösningar saknas många gånger och fokus landar på eleven som ett problem som ska lösas. Förebyggande insatser finns alltså sällan.

Det är positivt att det finns en liten del om neuropsykiatriska svårigheter inom ramen för speciallärar- och specialpedagogutbildningen sedan ett par år tillbaka och att även lärarutbildningen kommer att ha sådana inslag framöver, det är dock alldeles för lite. Det finns inte heller någon speciallärarinriktning mot autism men sådan spetskompetens behövs och efterfrågas ute på skolorna. För eleven handlar det om tur om det finns någon på skolan som förstår konsekvenserna av autism. Många är beredda att flytta för att få en skola som fungerar för sitt barn.

Autism- och Aspergerförbundet genomför regelbundet skolenkäter, vilka besvaras av våra medlemmar. Den senaste Skolenkät 2020 genomfördes i mars-april 2020. Tyvärr visar det sammantagna resultatet på en försämrad skolsituation för elever med autism. Endast 37 procent når

målen i svenska, matematik och engelska vilket är en försämring mot resultatet 2018 som låg på 44 procent. Frånvaron ökar från en redan hög nivå: redan på lågstadiet har hälften av elever med autism någon grad av frånvaro och i högstadiet är närmare 70 procent frånvarande. Flickor har högre frånvaro än pojkar, delvis för att de går under radarn och får en senare diagnos, men andra faktorer som värderingar och attityder samt olika förväntningar på flickor och pojkar påverkar.

I enkätsvaren kan vi ana en ökad medvetenhet om att många elever med autism behöver extra anpassningar och särskilt stöd, och fler får stöd idag än tidigare, vilket är positivt. Däremot visar resultatet på brister i utformningen av stödet. 91 procent svarade att barnet fick stöd i skolan men endast 40 procent menade att stödet gavs i tillräckligt hög grad. Samma mönster syns i frågan om man kartlagt vilka anpassningar och/eller stöd som eleven behöver. Där svarar 86 procent att man kartlagt behovet men bara 43 procent menar att stödet kartlagts i tillräckligt hög grad. När det gäller åtgärdsprogram så säger 72 procent att ett sådant finns (om det finns beslut om särskilt stöd) men endast 33 procent menar att det fungerar, det vill säga att barnet når skolans mål.

Skolenkät 2020 i sin helhet: <https://www.autism.se/skolenkater>

Ta gärna del av vår rapport Förlorade år som genom personliga berättelser bland annat beskriver den svåra skolsituation som många elever med autism har: <https://www.autism.se/rapporter%5E2>

Stockholm den 12 april 2021

Agneta Söder, intressepolitisk utredare Autism- och Aspergerförbundet

agneta.soder@autism.se